

УДК 378.4.016 (519)-057.87:811.161.2'243'246.2'271

ЯВИЩЕ ІНТЕРФЕРЕНЦІЇ ЯК МІЖДИСЦИПЛІНАРНА ПРОБЛЕМА: З ДОСВІДУ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В КОРЕЇ

Ірина ЗБИР

*Корейський університет іноземних мов Хангук, Республіка Корея,
факультет українознавства
ivtorak@gmail.com*

Мовні бар'єри, які долають міжкультурна комунікація та переклад, ускладнені інтерференційними процесами. Вивчення явищ інтерференції в мовному контакті є одним із завдань сучасної соціолінгвістики, психології, педагогіки, лінгвістики та методики навчання іноземних мов. Сьогодні науковці говорять про позитивний і негативний вплив однієї мови на іншу як серед білінгвів, так і студентів-іноземців.

Явище інтерференції стало об'єктом дослідження ще в 60–70-х рр. ХХ ст. і досі привертає увагу вчених (У. Вайнрайх, Е. Хауген, С. Верещагин, В. Костомаров, Ю. Жлуктенко та ін.), однак питання інтерференції в мовленні корейських студентів у процесі вивчення іноземних мов залишаються на стадії розробки (У Чоль Кім, Санг Чін Чой, Чхе Чжін Хван (англійська мова), Н. Крашевская, Н. Виноградова (російська мова) та ін.).

Мета статті полягає в розкритті явища інтерференції на матеріалі дослідження мовлення корейських студентів. Поставлена мета передбачає виконання таких завдань: систематизації стану вивчення проблеми, розкриття лінгвістичної, психологічної та соціолінгвістичної інтерференцій, а також ролі методики викладання української мови як іноземної в корейській аудиторії.

У роботі використано описовий, зіставний, аналітичний методи дослідження і метод спостереження, щоб проаналізувати явище інтерференції в мовленні корейських студентів як міждисциплінарну проблему, описати його вияви на фонетичному, граматичному та лексичному рівнях, систематизувати типові помилки, які допускають студенти під впливом цього явища, та визначити шляхи їхнього подолання.

Стан вивчення проблеми

Корейські студенти вивчають українську мову на факультеті українознавства в Корейському університеті іноземних мов Хангук з 2009 р. (це єдиний самостійний факультет українознавства в Південно-Східній Азії до 2017 р). У процесі вивчення української мови як іноземної мовлення деяких студентів, зокрема 2-го та 3-го курсу, ілюструє лінгвістичну інтерференцію на фонетичному, граматичному та лексичному рівнях. Це обумовлено взаємодією двох споріднених мов, української та російської, їх багато студентів опановують одночасно (на 2-му курсі обирають другу спеціальність “російська мова”), а також, повернувшись з навчання чи стажування в Україні, дуже часто використовують російські слова та вирази, називаючи своє мовлення суржилом.

Інтерференція виникає як негативний результат неусвідомленого перенесення попереднього лінгвістичного досвіду на мову, що вивчається. З методичної точки зору, для процесу оволодіння другою мовою інтерференція – явище негативне, але таке, що

виникає об'єктивно і неминуче. Сучасна лінгвістика розглядає проблему інтерференції в межах мовних контактів, розуміючи під цим явищем “випадки відхилення від норм мови, що з'являються в мовленні двомовних носіїв у результаті знайомства з іншими мовами” (Хауген, 1972, с. 62). За визначенням Е. Хаугена, при інтерференції відбувається порушення білінгвом норм і правил співвідношення двох мовних систем, що вступають у контакт.

Хоча тут слід зауважити, що більшість корейських студентів починає вивчати російську мову після опанування основними навичками з української, однак у нашому випадку відбувається перенесення мовних навичок із другої на першу іноземні мови, що вивчаються. Предметом дослідження є вияви інтерференції в мовленні корейських студентів як міждисциплінарна проблема у процесі вивчення української мови як іноземної в Корейському університеті іноземних мов Хангук.

Кожного року на факультет вступає 20 студентів. У виборі спеціальності вони керуються різними чинниками: починаючи від цілеспрямованого зацікавлення регіоном (Східна Європа – Україна) до української мови як однієї з екзотичних мов чи до банальних відповідей, на зразок: “так мама чи тато порадили” або “так вийшло” (тобто немає значення, на якому факультеті навчатися). Загалом на факультеті українознавства в Корейському університеті іноземних мов Хангук навчається близько 100 студентів 1-го – 4-го курсів, які беруть участь у різних програмах обміну студентами, стажуваннях, що організує Міністерство освіти і науки Кореї, провідні компанії “Samsung”, “LG”, “KOTRA”, а також їдуть на навчання в Україну за власні кошти. На жаль, українознавчі студії у світі досі працюють без підтримки та фінансування Української держави.

Випускники факультету українознавства працюють у корейських державних установах та організаціях, а також у компаніях “Samsung”, “LG”, “POSCO”, “Hyundai” та ін. Однак умови працевлаштування, висока конкуренція та інші виклики сучасного корейського суспільства змушують студентів обирати другу спеціальність (наприклад, “російська мова”), складати сертифікаційні іспити з іноземної мови: TOEFL, IELTS, TORFL, Тест по русскому языку как иностранному, Państwowy egzamin certyfikacyjny z języka polskiego jako obcego тощо, щоб втриматися на ринку праці.

Явище інтерференції в мовленні корейських студентів як міждисциплінарна проблема вимагає дослідження з точки зору психології (індивідуальні мовні здібності психологічно-емоційний стан студента), соціолінгвістики (двомовне середовище, мовна політика України), методики викладання іноземних мов (особливості системи навчання в Кореї, вплив конфуціанської традиції) тощо.

Особливості лінгвістичної інтерференції

До власне лінгвістичних факторів, що детермінують виникнення і розвиток інтерференції, слід віднести, по-перше, розбіжності і подібності мов, які контактують. За справедливим твердженням У. Вайнрайха (1953, с. 1), “інтерференція завжди пов'язана з мовною структурою, вона становить собою як би своєрідний відгук мовної структури на проникнення в неї чужорідних елементів”. Вважати за причину інтерференції виключно схожість або, навпаки, розходження в структурі мов є надто спрощеним підходом. Можливим є припущення, що саме близькість структур взаємодіючих мов створює найбільш сприятливі передумови для виникнення інтерференції, але такий підхід ставить під сумнів Л. Баранникова: “З одного боку, мовна близькість полегшує перехід з однієї мови на іншу, розвиток двомовності і, отже, появу інтерференції ... але її розвиток обмежений самою близькістю мов. Наявність великої кількості подібних ланок в системах споріднених мов ставить певні межі інтерференції, оскільки остання

виникає саме на основі розходження, розбіжності” (1966, с. 16). Таким чином, до лінгвістичних причин інтерференційних явищ справедливо віднести як спільні, так і відмінні ознаки в системах мов, які взаємодіють.

Супутнім чинником при цьому, безсумнівно, є ступінь сформованості мовних навичок в іноземній мові, яку вивчає студент: слабке володіння мовою створює сприятливі умови для інтерференційного перенесення і, навпаки, розвиток навичок сприяє зниженню рівня інтерференції. Проілюструємо прояви мовної інтерференції, що спостерігається в корейських студентів у конкретній ситуації реалізації набутих знань з української мови як іноземної на прикладах усного мовлення, та спробуємо проаналізувати результат взаємодії мовних систем української та російської мов.

Фонетичні помилки. Під впливом фонетичної системи російської мови в українській мові іноземні студенти часто вживають комбінаторні або позиційні варіанти фонем, які не відповідають звукам української мови відповідно до орфоепічних норм. Наприклад: оглушення дзвінких приголосних у кінці слова, складу або на зіткненні фонем: *уря[t]*, *ві[t]соток*, *забе[s]печити*, *ві[t]шкодування*, *мето[t]*, *бю[t]джет* тощо; пом'якшення приголосних *р*, *ч*, *ш* і *щ* у позиціях, де вони за орфоепічними нормами української мови повинні вимовлятися як тверді: [*ч'о*]го (укр. [*чо*]го), [*ш'ч'о*] (укр. *що* [*шчо*]), Сибі[*р'*] (укр. Сибі[*р*]); “акання”, яке характерне для російської мови і є ненормативним для української: [*а*]ренда (укр. [*о*]ренда), [*а*]рганізація (укр. [*о*]рганізація), ф[*а*]рмування (укр. ф[*о*]рмування), д[*а*]кумент (укр. д[*о*]кумент) і т. д.

Зазначимо, що фонетична якість звуків значною мірою може варіюватися залежно від умов комунікації та індивідуальних особливостей мовця. Слід пам'ятати, що інтерференція найчастіше спостерігається на фонетичному рівні, знаходячи свій прояв перш за все в акценті мовця: системи української та російської мов характеризуються відмінностями, вони і викликають стійкі порушення нормативної вимови.

На думку О. Качали, “фонетичне тло рідної мови виявляється таким міцним, що акустичні образи іншомовних слів сприймаються спотворено; не відбувається активного представлення звуків іноземної мови. В одному випадку їх підганяють під мірку рідної мови, а в іншому – студент їх просто “не чує”. З огляду на це навчання іноземної мови передбачає ретельне попереднє вивчення взаємовідношень фонетичних систем рідної та чужоземної мови” (Качала, 2010, с. 98)

Найбільшу складність у виробленні таких навичок у корейців, які вивчають українську мову, становлять: українські приголосні, яких немає в корейській фонетичній системі, зокрема [*ф*], [*в*], [*ш*], [*ж*], [*х*]; заміщення фонем [*б*] і [*в*], наприклад, *симбол* замість *символ*, *білла* замість *вілла*, *болосся* замість *волосся*, *пробулок* замість *провулок*; *деребо* замість *дерево*. І навпаки, *явлуко* замість *яблуко*, *врат* замість *брат*, *вава* замість *баба*, *вджола* замість *бджола*, *потрівно* замість *потрібно*, *навір* замість *набір*, *рива* замість *риба*, *вудинок* замість *будинок*, *вукба* замість *буква* тощо; артикуляційна близькість таких звуків, як [*с*] і [*з*], [*ш*] і [*ж*], [*з*] і [*ж*], [*дз*] і [*з*], [*дж*] і [*ж*], [*г*] і [*х*] та [*р*] і [*л*] (особливо в закритих складах та при збігу приголосних). Наприклад, *бересня* замість *березня*, *книшка* замість *книжка*, *ріжний* змість *різний*, *звінок* замість *дзвінок*, *бдзола* або *бзола* замість *бджола*, *мужеї* замість *музей*, *прихода* замість *пригода*, *кугар* замість *кухар*, *доблий* замість *добрий*, *лодина* замість *родина*.

Для корейської мови взагалі не властивий збіг приголосних, як поєднання двох чи трьох приголосних, що трапляється у словах української мови (*текст*, *людство*, *шістнадцять*). Вимова таких збігів спричинює неабиякі труднощі в корейських студентів.

Помилки, що виникають при цьому, можуть мати різний характер: 1) звук [*и*] (рідше [*о*], [*у*]) між двома приголосними (*книга* замість *книга*, замість, *приємоно*

замість *приємно*, *будзола* замість *бджола*); 2) у групі приголосних випадає один із звуків (*кіната* замість *кімната*, *кріло* замість *крісло*, *спортмен* замість *спортсмен*, *голоний* замість *голодний*, *люство* замість *людство*); 3) одзвінчуються глухі приголосні, що стоять перед сонорними: *звіт* замість *світ*, *змливий* замість *сміливий*, *злива* замість *слива* (Збір, 2017; Збуг, 2017).

Граматичні помилки. Опановуючи граматичні навички української як іноземної мови, студенти факультету українознавства постають перед труднощами, спричиненими граматичною інтерференцією. Рід іменників в українській і російській мовах визначають відмінкові закінчення, особливості словотворення і синтаксичні показники, тобто майже однакові. Водночас необхідно звернути увагу студентів на те, що українські іменники жіночого роду можуть мати не лише м'який приголосний (*радість*, *сіль*, *осінь*), а й твердий (*любов*, *ніч*, *піч*); іменники чоловічого роду на позначення осіб чоловічої статі можуть закінчуватися на *-о* (*батько*, *тато*, *дядько*), а до середнього роду належать не лише іменники із закінченням *-о*, *-е*, *-я* (*яблуко*, *море*, *ім'я*), а також деякі іменники, що мають закінчення *-а* (*дівча*, *курча*). Трансференція виявляється у неправильній сполучуваності згаданих іменників з прикметниками та присвійними займенниками: *великий радість* (замість *велика радість*), *темний ніч* (замість *темна ніч*), *моє батько* (замість *мій батько*), *гарна дівча* (замість *гарне дівча*) і т. д.

Чимало помилок трапляється як у неправильному вживанні прийменників у відповідних відмінкових формах (*під'їхати к університету* (замість *під'їхати до університету*), *підручник по історії* (замість *підручник з історії*), так і в заміні українських закінчень російськими флексіями (*ходить по магазинах* (замість *ходить по магазинахах*), *думати о житті* (замість *думати про життя*) тощо.

Аналіз граматичної інтерференції свідчить про сполучення українського кореня і російського закінчення або суфікса чи навпаки. Такі гібриди трапляються доволі часто в усному та письмовому мовленні корейських студентів. Наприклад:

– закінчення іменників множини чоловічого роду: *два сина* (замість *сини*), *три студента* (замість *студенти*), *чотири брата* (замість *брати*) і т. д.; закінчення іменників родового відмінка однини чоловічого роду (неістота): *кура* (замість *куру*), *чая* (замість *чаю*), *оркестра* (замість *оркестру*), *сада* (замість *саду*) та ін.;

– закінчення місцевого відмінка однини: *на заводі* (замість *на заводі*), *в університеті* (замість *в університеті*), *на стадіоне* (замість *на стадіоні*) і т. д.; закінчення іменників родового відмінка множини чоловічого роду: *студентов* (замість *студентів*), *братов* (замість *братів*), *корейцев* (замість *корейців*) та ін.

Деякі відмінкові форми особових і присвійних займенників: *мне* (замість *мені*), *им* (замість *ним*), *тобой* (замість *тобою*), *у/в меня* (замість *у/в мене*), *у/в тебя* (замість *у/в тебе*), *для моей мамы* (замість *для моєї мами*), *у нее* (замість *у неї*), *у него* (замість *у нього*) і т. д. Найпоширенішою помилкою є вживання за аналогією з російською мовою присвійного займенника *їх* у незмінній формі: *їх факультет* (замість *їхній факультет*), *їх аудиторія* (замість *їхня аудиторія*), *їх друзі* (замість *їхні друзі*).

Під впливом російської мови існує тенденція вживання неправильних форм називного та знахідного відмінків однини прикметників жіночого та середнього роду і множини всіх родів, наприклад, *гарная дівчина*, *гарную дівчину*, *синєє море*, *теплії дні* замість *гарна дівчина*, *гарну дівчину*, *синє море*, *теплі дні* і т. д. Особливої уваги потребує вивчення відмінювання прикметників жіночого роду, форми яких в українській мові відрізняються від відповідних форм у російській мові, наприклад: *немає нової* (замість *нової*) *студентки*, *зателефонувати нової* (замість *новій*) *студентці*, розмовляти з *нової* (замість *новою*) *студенткою*, на *нової* (замість *новій*) *студентці*. Труднощі

також викликає відмінювання прикметників з основою на м'який приголосний, наприклад: *синего, синей, синему, на синем, на синей* замість *синього, синьої, синьому, на синьому, на синій*. Під час утворення ступенів порівняння якісних прикметників негативна інтерференція спостерігається у формах найвищого ступеня. Студенти часто вживають *самий* з українськими формами: *самий більший будинок* (замість *найбільший будинок*), *самий високий хлопець* (замість *найвищий хлопець*), *саму найкращу оцінку* (замість *найкращу оцінку*) і т. д.

Під час вивчення теми "Дієслово" необхідно звернути увагу студентів на дієслова чоловічого роду минулого часу, оскільки замість українського суфікса *-в-* у цих дієсловах вони часто вживають російський суфікс *-л-*: *вивчал* (замість *вивчав*), *розповідав* (замість *розповідав*), *читав* (замість *читав*). З інтерферуючим впливом російської мови пов'язані переноси російських моделей дієвідмінювання дієслів теперішнього часу на українські дієслова: *він читаєт* (замість *він читає*), *вони працюютьт* (замість *вони працюють*), *ми слухаємт* (замість *ми слухаємо*). В українських дієсловах теперішнього часу, основа яких закінчується на приголосні *б, п, в, м, ф*, з'являється вставний *л* не лише у формі 1 особи однини, як у російській мові (*я дивлюся, цікавлюся*), але й 3 особи множини (*вони дивляться, цікавляться*), проте студенти часто вживають їх без *л* (*вони дивяться, цікавяться*).

Лексичні помилки. У випадку контактування двох споріднених мов слід враховувати лексичні особливості. На фонетичному та граматичному рівнях все ж переважають українські основи, однак на лексичному спостерігаємо появу російських відповідників. З одного боку, коли студент намагається пригадати якесь слово по-українськи, то спочатку вибирає це слово з російської мови, потім виправляє себе і продовжує говорити по-українськи. З іншого боку, на письмі студент часто змішує українські і російські лексеми (абсолютно довільно) не тому, що не знає цих слів українською мовою, а тому, що у свідомості студента на цьому рівні відсутнє чітке розрізнення двох мов, оскільки лексичний склад української та російської мов становлять слова спільного лексичного фонду або фонетично близькі лексеми. Наприклад, *это* (замість *це*), *что* (замість *що*), *потому что* (замість *тому що*), *есть* (замість *є*), *даже* (замість *навіть*), *вот* (замість *ось*), *да* (замість *так*), *особенно* (замість *особливо*), *сегодня* (замість *сьогодні*), *ночью* (замість *вночі*), *семья* (замість *сім'я*), *папа* (замість *тато*), *бабушка* (замість *баба/бабуся*), *хлеб* (замість *хліб*), *знания* (замість *знання*), *этаж* (замість *поверх*), *год* (замість *рік*), *фамилия/ фамилия* (замість *прізвище*), *письмо* (замість *лист*), *решати* (замість *вирішувати*), *играти* (замість *грати*), *трудный* (замість *тяжкий*), *умный* (замість *розумний*), *младшая* (замість *молодша*) і т. д.

Наявність в українській мові значного прошарку слів, спільних або схожих з російськими еквівалентами, створює у студентів ілюзію відсутності труднощів. Це призводить до ослаблення уваги до специфічних українських лексем, викликає бажання переносити в українське мовлення російські слова або зовні схожі слова, що мають суттєві відмінності в семантиці. Зокрема йдеться про міжмовні омоніми – слова, близькі або тотожні за формою, що мають різне, а іноді й протилежне значення в обох мовах *час* (укр. форма існування матерії) / *час* (рос. година); *луна* (укр. відлуння) / *луна* (рос. місяць); *вродливий* (укр. красивий) / *уродливый* (рос. Некрасивий); *неділя* (укр. вихідний день) / *неделя* (рос. тиждень). Таким чином, існує низка об'єктивних причин, які викликають труднощі в іноземних студентів при вивченні української лексики. Це стимулює необхідність спеціальної роботи над специфічною українською лексикою, привернення уваги студентів до слів, які мають як схожість, так і розбіжності в звуковій формі або семантиці.

Реалізація психологічної інтерференції

Як відзначав ще У. Вайнрайх, при вивченні інтерференції необхідно враховувати не тільки власне лінгвістичні, а й екстралінгвістичні фактори (Weinreich, 1953, с. 1). Продовжуючи класифікацію причин виникнення і розвитку інтерференції, виділимо групу психологічних чинників, серед яких розглянемо мовні здібності студента.

Термін позначає сукупність психологічних і фізіологічних умов, що забезпечують засвоєння, відтворення й адекватне сприйняття мовних знаків членами мовного колективу” (2010, с. 54). Отже, можна припустити, що слабкий розвиток мовних здібностей є однією з головних психологічних причин, що обумовлюють інтерференційні порушення у мовленні, оскільки в цьому разі знижується ступінь адекватності сприйняття і засвоєння знаків однієї мови для їх відтворення в іншій.

На наш погляд, слід звернути увагу на залежність між емоційним станом мовця (а також ступенем його стомлення) і масштабами інтерференції. З цього приводу У. Вайнрайх зазначає: “Подолання інтерференції вимагає зусиль, які не завжди і з легкістю можуть бути затрачені” (1972, с. 54). У нашому випадку доцільно говорити про психологічні зусилля і емоційну напругу, які необхідні для контролю над недопущенням змішання норм української та російської мов, а також іноземної та рідної мов, що породжують численні інтерференційні помилки.

На особливу увагу заслуговує проблема вивчення англійської мови в Кореї. На перших порах складається враження, що в цій країні всі без винятку досконало володіють цією мовою, оскільки англійська мова є обов’язковим навчальним предметом для корейських школярів, починаючи з початкової школи і закінчуючи останнім класом у вищій школі. У кожному місті, при кожному університеті працює величезна кількість платних курсів англійської мови, які відвідують всі бажаючі. Ні на одну пристойну роботу неможливо влаштуватися, не склавши TOIFL. І, тим не менше, рівень володіння цією мовою в Кореї залишає бажати кращого. На думку Чхве Чжин Хвана, завідувача відділом викладання іноземних мов Корейського інституту проблем освіти, проблема в тому, що “акцент робиться на граматику, а не на усне мовлення, причини цієї ситуації це захоплення традиціями конфуціанської педагогіки, яка орієнтована на письмовий текст і пасивне володіння мовою, і виключно глибокі структурні відмінності корейської мови (насамперед його синтаксису) від індоєвропейських мов”, цит за:[13: 267].

Інший відомий дослідник К. Асмолов також зауважує, що, “незважаючи на прагнення корейця говорити англійською мовою, іноземець не завжди розуміє його правильно, бо, з одного боку, його мова рясніє незрозумілими іноземцю англійськими кальками корейських ідіом, а з іншого – неправильним вживанням ідіом англійських” (2001, с. 39). Тому в Кореї навіть з’явився термін “корейська англійська мова” (KON-GLISH).

Чому ми так детально зупинилися на цій проблемі? Щоб пояснити той психологічний бар’єр, який вибудовують самі корейські студенти при вивченні іноземної мови. Розуміючи свої невдачі з англійською мовою, вони переносять подібне ставлення і на українську мову, вважаючи, що перед ними стоять непереборні труднощі, що годі й намагатися їх подолати – заговорити українською мовою. Але, на наш погляд, труднощі з вивченням англійської мови полягають не стільки в глибоких структурних відмінностях між корейською та англійською мовами чи в конфуціанській традиційній орієнтації на виключно пасивне сприйняття іноземної мови (це, звичайно, теж присутнє), скільки в конкретних “крайнощах” програм, підручників чи в роботі вчителів і викладачів англійської мови.

Перебіг соціолінгвістичної інтерференції

У мовознавстві вже встановлено, що до соціолінгвістичних факторів, які викликають інтерференційні явища в мові, належать соціально-історичні умови контактування мов [8, с. 12]. Зокрема потрібно враховувати двомовність в Україні та домінування російської мови в центральних та східних областях України.

Як уже зазначалося вище, корейські студенти, які навчаються в українських вузах чи проходять стажування в компаніях “Samsung”, “LG”, “KOTRA”, Посольстві Республіки Корея в Україні та інших установах, перебувають під впливом двомовності, а іноді суржикі, що став невід’ємним явищем мовної картини українського суспільства. Іноземні студенти не розрізняють, де українське, а де російське слово, а тому вважають, що говорять правильно, бо використовують слова й лексичні конструкції, які чують довкола. Це безпосередньо впливає на розвиток мовних навичок іноземних студентів, їхні комунікативні здібності.

Ситуація погіршується, оскільки та невелика група корейських студентів, які вивчають українську мову за кордоном, не маючи можливості чути її у природному середовищі та спілкуватися з носіями мови, а лише на нечисленних заняттях з викладачем – представником даної мовної системи. Також невелика група українців, які проживають у Республіці Корея, не дозволяє студентам використовувати свої знання з української мови на практиці. На противагу цьому великий факультет російської мови, який працює в Корейському університеті іноземних мов Хангук з моменту його заснування (1954 р.) та чисельна група мігрантів не лише з Росії, а й колишніх республік Радянського Союзу (зокрема Казахстану, Узбекистану, Киргизстану), а також етнічні корейці, що добре володіють російською мовою, мають вплив на мовні навички студентів та на подальший вибір спеціалізації.

Крім вищезазначених факторів, на наш погляд, доречно зарахувати до причин інтерференції соціальний статус мови, що вивчається. Маємо на увазі мовну політику України та проблему сертифікації знань іноземних студентів, оскільки базою для тестування і визначення рівня знань повинні стати затверджені на державному рівні освітні стандарти з української мови як іноземної. Окремо хотілося б наголосити на важливості ролі державних установ у впровадженні та здійсненні підтримки центрів українознавчих студій за кордоном, а також тих іноземних студентів, які обрали для вивчення українську мову.

Роль методики викладання української мови як іноземної мови

Виділивши такі причини інтерференційних явищ, як власне лінгвістичні, психологічні, соціолінгвістичні, перейдемо до розгляду методичних чинників, до яких зараховуємо групу методів. Серед них найбільшого поширення в методиці викладання іноземної мови отримали свідомо практичний і порівняльний, що реалізують свій потенціал щодо виявів інтерференції. У “Новому словнику методичних термінів і понять” свідомо порівняльний метод враховує особливості рідної мови студентів, “що сприяє, з одного боку, подоланню негативного впливу (інтерференції) рідної мови при вивченні іноземної та використанню позитивного перенесення з рідної мови на іноземну – з іншого” (Азимов та Шукин, 2009, с. 283). Отже, принципи усвідомлення і врахування особливостей рідної мови, що лежать в основі методу, дозволяють використовувати його як засіб боротьби з інтерференцією.

Коли говоримо про особливості навчання корейських студентів, слід пам’ятати, що система освіти в корейських університетах побудована за японсько-американським зразком зі значним впливом конфуціанської традиції, яка зумовлює пасивне

сприйняття, використання так званих “універсальних” підручників, велику увагу до оцінок, а не до знань. Однак студенти мають гнучку свідомість, якщо вони повірили своєму іноземному (у нашому випадку – українському) професорові, вони готові спробувати перелаштуватися так, як він їх попросить. У такому разі викладачеві дуже важливо усвідомити, з якими національно зумовленими особливостями йому доведеться зустрітися в роботі з корейськими студентами, щоб не ломитися у відчинені двері, не вимагати від студентів того, чого вони не знають, щоб не підвищувати і не знижувати вимог до навчання, щоб не порівнювати непорівнюване (наприклад, американського і корейського студента) тощо. У наш час всі ці процеси отримали новий імпульс прискорення у зв'язку з процесами глобалізації, перебудовою корейського суспільства. Із закритої мононаціональної країни Корея перетворюється на відкриту країну з численними міжнародними контактами, зокрема навчальними.

Висновки

Мовна інтерференція вимагає комплексного вивчення з позицій лінгвістики, психології, соціолінгвістики і методики викладання. Багатоаспектний характер причин виникнення, прояву та розвитку інтерференційних змін у мові студентів ілюструє необхідність обліку як лінгвістичних, так і зазначених екстралінгвістичних чинників, без якого неможливо попередження та подолання інтерференції.

Аналізуючи шляхи подолання небажаної інтерференції в мовленні корейських студентів, що виникає при вивченні української мови, варто зазначити, що викладач не лише повинен добре володіти іноземною мовою, якої навчає, та методикою викладання, але й має бути обізнаним з основними поняттями, синтаксичною, граматичною та фонетичною структурами, базовим лексичним запасом та особливостями його вживання в іноземній мові, яку студенти вивчають паралельно. Така обізнаність дозволяє оптимізувати процес оволодіння українською мовою.

Ретельне вивчення помилок, які виникають в усному мовленні корейських студентів, вимагає розробки кореляційних шляхів попередження та подолання виявів мовної інтерференції, а саме: розробки комплексу навчальних та тренувальних вправ; використання аудіовізуальних засобів; організації ефективної системи контролю засвоєного навчального матеріалу; привернення уваги МОН і МЗС України до роботи факультету українознавства в Корейському університеті іноземних мов Хангук та вирішення проблем з державними стипендіями, стажуванням, сертифікацією знань тощо.

Розробка ефективних шляхів подолання інтерференції та активне упровадження їх у навчальну практику сприятиме мінімізації негативного впливу навичок, засвоєних при вивченні однієї мови, на навички оволодіння іншими мовами.

Список покликань

1. Азимов, Э. Г. та Щукин, А. Н., 2009. *Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам)*. Москва: Издательство ИКАР.
2. Асмолов, К. В., 2001. Социально-психологические изменения в современном южнокорейском обществе. В: К. В. Асмолов, *Корейский полуостров: мифы, ожидания и реальность. Ч. 1*. Москва: Институт Дальнего Востока РАН, с. 8–52.
3. Баранникова, Л. И., 1966. Проблема интерференции и вопросы взаимодействия языков. В: Л. И. Баранникова (ред.) и др., *Вопросы методики преподавания иностранных языков в связи с проблемой языковой интерференции*. Саратов: Издательство Саратов. ун-та, с. 4–23.
4. Вайнрайх, У., 1972. Одноязычие и многоязычие. В: В. Ю. Розенцвейг (ред.), *Новое в лингвистике. Вып. VI*. Москва: Прогресс, с. 25–60.
5. Вайнрайх, У., 1979. *Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования*. Перевод с англ. и комментарии Ю. А. Жлуктенко. Киев: Вища школа.

6. Верещагин, Е. М. та Костомаров, В. Г., 1990. *Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного*. Москва: Русский язык.
7. Збір, І., 2017. Фонетична інтерференція корейських студентів у процесі вивчення української мови як іноземної. В: І. М. Кочан (гол. ред. тому) та ін. *Теорія і практика викладання української мови як іноземної*. Вип. 13. Львів: Львівський університет імені Івана Франка, с. 151–157.
8. Качала, О., 2012. Фонетична інтерференція іспаномовних студентів, котрі вивчають українську мову. *Друга Міжнародна науково-практична конференція "Українська мова у світі"*. Збірник матеріалів. Львів, Україна, 8–9 листопада 2012 р. Львів: Видавництво Львівської політехніки.
9. Ланьков, А. Н., 2000. *Корея: будни и праздники*. Москва: Международные отношения.
10. Леонтьев, А. А., 2010. *Язык, речь, речевая деятельность*. Москва: Красанд.
11. Мечковская, Н. Б., 1983. *Языковой контакт. Общее языкознание*. Минск: Вышш. школа.
12. Хауген, Э., 1972. Языковой контакт В: В. Ю. Розенцвейг (ред.), *Новое в лингвистике*. Вып. VI. Москва: Прогресс, с. 61–80.
13. Ярцева В. Н. (гл. ред.), 1990. *Лингвистический энциклопедический словарь*. Москва: Сов. энциклопедия.
14. Weinreich, U., 1953. *Languages in contact, findings and problems*. New York: Linguistic Circle of New York.
15. Zbyr, I., 2017. Spelling Mistakes Made by Korean Students on the Elementary Level of Learning Ukrainian as a Foreign Language. *Journal of Arts and Humanities*, 6 (4), s. 89–97.

References

1. Azimov, Je. G. and Shhukin, A. N., 2009. *A new vocabulary of methodological terms and concepts (Theory and practice of language teaching)*. Moskva: Izdatel'stvo IKAR. (In Russian)
2. Asmolv, K. V., 2001. Socio-psychological changes in modern South Korean society. In: K. V. Asmolv, *Korean Peninsula: Myths, Expectations, and Reality. Ch. 1*. Moskva: Institut Dal'nego Vostoka RAN, s. 8–52. (In Russian)
3. Barannikova, L. I., 1966. The problem of interference and questions of language interaction. In: L. I. Barannikova (red.) i dr., *Questions of teaching foreign languages in connection with the problem of language interference*. Saratov: Izdatel'stvo Saratovskogo universiteta, s. 4–23. (In Russian)
4. Weinreich, U., 1972. Monolingual and Multilingual. In: V. Ju. Rozencvejg (red.), *New in linguistics. Issue VI*. Moskva: Progress, s. 25–60. (In Russian)
5. Weinreich, U., 1979. *Language contacts. State and problems of research*. Perevod s angl. i kommentarii Ju. A. Zhluktenko. Kiev: Vishha shkola. (In Russian)
6. Vereshchagin, E. M. and Kostomarov, V. G., 1990. *Language and culture: Linguistic studies in teaching Russian as a foreign language*. Moskva: Russkij jazyk. (In Russian)
7. Zbyr, I., 2017. Phonetic interference of Korean students in the process of studying Ukrainian as a foreign language. In: I. M. Kochan (hol. red. tomu) ta in. *Teory and Practice of teaching Ukrainian as a Foreign Language. Issue 13*. Lviv: Lvivskij universytet imeni Ivana Franka, s. 151–157. (In Ukrainian)
8. Kachala, O., 2012. Phonetic interference of Spanish speaking students who study Ukrainian language. *Second International Scientific and Practical Conference "Ukrainian Language in the World"*. Collection of materials. Lviv, Ukrayina, 8–9 lystopada 2012 r. Lviv: Vydavnyctvo Lvivskoyi politekhniki. (In Ukrainian)
9. Lan'kov, A. N., 2000. *Korea: weekdays and holidays*. Moskva: Mezhdunarodnye otnoshenija. (In Russian)
10. Leont'ev, A. A., 2010. *Language, speech, speech activity*. Moskva: Krasand. (In Russian)
11. Mechkovskaja, N. B., 1983. *Language contact. General linguistics*. Minsk: Vysh. shkola. (In Russian)
12. Haugen, E., 1972. Language contact. In: V. Ju. Rozencvejg (red.), *New in linguistics. Issue VI*. Moskva: Progress, s. 61–80. (In Russian)

13. Jarceva V. N. (gl. red.), 1990. *A Linguistic Encyclopedic Dictionary*. Moskva: Sov. Jenciklopedija. (In Russian)
14. Weinreich, U., 1953. *Languages in contact, findings and problems*. New York: Linguistic Circle of New York.
15. Zbyr, I., 2017. Spelling Mistakes Made by Korean Students on the Elementary Level of Learning Ukrainian as a Foreign Language. *Journal of Arts and Humanities*, 6 (4), s. 89–97.

THE PHENOMENON OF INTERFERENCE AS AN INTERDISCIPLINAR PROBLEM: THE EXPERIENCE OF STUDYING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE IN KOREA

Iryna ZBYR

*Hankuk University of Foreign Studies (Republic of Korea)
Department of Ukrainian Studies
ivtorak@gmail.com*

Background. The research of interference phenomena in language contacts is an actual task of modern sociolinguistics, psychology, education, linguistics and language teaching methodology. This phenomenon became the object of research in the 60s and 70s of the twentieth century and still attracts the attention of scholars (U. Weinreich, E. Haugen, E. Vereshchagin, V. Kostomarov, Yu. Zhluktenko, etc.), but the issue of interference in the speech of Korean students in the process of learning foreign languages is under development (Ul Chol Kim, Sang Chin Choi, Choi Jin Hwan (English language), N. Krashevskaya, N. Vinogradova (Russian language), and others), which determines the relevance of our work.

Purpose. The article aims to study the phenomenon of language interference in the speech of Korean students.

The phenomenon of interference in the speech of Korean students as an interdisciplinary problem requires consideration not only from the standpoint of linguistics, but also from the point of view of psychology, sociolinguistics and teaching methods of foreign languages, which would describe this phenomenon comprehensively. On the basis of available research, as well as own observations one can identify the main causes of interference phenomena:

1. *linguistic* (influence of the mother tongue, relationship of Ukrainian and Russian languages);
2. *psychological* (individual language skills, psychological and emotional state of the student);
3. *sociolinguistic* (bilingual environment, language policy of Ukraine);
4. *methodological* (features of the educational system in Korea, influence of the Confucian tradition), etc.

Results. The article identifies and examines 4 groups of factors that determine the origin of interference and affect the degree of its manifestation in the speech of Korean students. Particular attention is paid to the manifestation of linguistic interference on phonetic, grammatical and lexical levels, as well as extra linguistic factors that should not be neglected when it comes to teaching Korean students. Particularly, this is a major influence of the Confucian tradition, which became for Koreans not only religion, culture, but also the philosophy of being, which manifests itself in all spheres of life; individual abilities and motivation, which guides students when choosing a specialty; as well as the language policy of Ukraine and the bilingual environment in which Korean students are enrolled while studying at Ukrainian universities.

Key words: interference, Korean students, Ukrainian as a foreign language, Russian language, mistakes.

Стаття надійшла до редколегії 10 вересня 2018 року
Прийнята до друку 6 листопада 2018 року